

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra statistiky

Bakalářská práce

Statistická analýza preferencí ve spotřebě potravin

Larišová Eva

© 2015 ČZU v Praze

Souhrn

Tato bakalářská práce, na téma Statistická analýza preferencí ve spotřebě potravin, vychází z vlastního dotazníkového šetření, kterého se zúčastnilo 312 respondentů.

V úvodu práce je stručně popsán historický vývoj stravování a vliv stravy na zdraví. Teoretická část je nejprve zaměřena na východiska týkající se výživy. Jsou zde popsány a rozděleny hlavní složky potravy, jejich význam pro organismus, výživové doporučení a vývoj spotřeby potravin v posledních letech. Dále jsou vymezeny faktory působící na chování spotřebitele při nákupu potravin a složky ovlivňující rozhodovací proces spotřebitele. V neposlední řadě je uveden význam a proces marketingového výzkumu, rozdělení dat, možné techniky sběru dat a zásady tvorby dotazníku.

Analytická část práce se zabývá vyhodnocením výsledků dotazníkového šetření. Následuje statistická analýza, která ověřuje různé faktory, které jsou založeny hlavně na teoretické části. V závěru práce je shrnutí a prezentace nejdůležitějších poznatků získaných z práce.

Klíčová slova: výživa, spotřebitel, dotazník, analýza, preference, závislost, šetření, sběr dat

Keywords: nutrition, consumer, questionnaire, analysis, preferences, dependence, investigation, data gathering

Cíl

Cílem této bakalářské práce je vyhodnocení hlavních faktorů ovlivňující spotřebu potravin. Tohoto cíle bude dosaženo pomocí následujících dílčích cílů:

1. Sestavit vlastní elektronický dotazník zaměřený na výživu a spotřební chování jedince.
2. Vhodně vybrat faktory, které mohou ovlivňovat odpovědi na spotřebitelské otázky. Pomocí statistických testů pro závislosti kvalitativních znaků vyhodnotit možné závislosti mezi zkoumanými znaky.

Metodika

Analýza faktorů ovlivňujících preferenci ve výživě a volbě skladby potravinového koše bude provedena pomocí dotazníkového šetření. Ke zpracování dat a ověření závislosti mezi sledovanými znaky budou využity metody z oblasti statistické analýzy kategoriálních dat. Testování závislosti kvalitativních znaků bude provedena pomocí kontingence. K tomuto účelu budou vytvořeny kontingenční kontingenční tabulky, kde se bude pomocí χ^2 -testu nezávislosti, zkoumat možné statisticky významné závislosti. Dle výsledku přijímáme nebo nepřijímáme nulovou hypotézu. Předpis testového kritéria je následující:
$$\chi^2 = \sum \sum \left(\frac{n_{ij} - n_{oj}}{n_{oj}} \right)^2$$
 Pokud se prokáže statisticky významná závislost mezi zkoumanými znaky. Změříme tuto závislost pomocí Pearsonova koeficientu kontingence C.

Závěr

Správná výživa se skládá z vhodných kvalitních potravin a závisí na technologické úpravě surovin. Výživová doporučení se v průběhu let mění dle aktuálních vědeckých zjištění. Pro statistické šetření byly vybrány základní aspekty, které neodmyslitelně mají vliv na hodnotnost výživy. Spotřebitelské chování při nákupu potravin kromě hodnotné stravy ovlivňuje řada kulturních, sociálních, osobních a psychologických faktorů. Po prostudování odborné literatury, bylo vybráno několik faktorů, u kterých byla zkoumána možná statisticky významná závislost, pomocí kvalitativních metod. Po prostudování odborné literatury, bylo vybráno několik faktorů, u kterých byla zkoumána možná statisticky významná závislost, pomocí kvalitativních metod. Tyto faktory byly poté otestovány u otázek, kde by mohla být prokázána závislost.

Nejvýznamnější faktor, ovlivňující spotřebitelské preference ve výživě je **sport**. Prokázal se statisticky významný ve všech zkoumaných hypotézách, s výjimkou jedné. A to je vliv sportu na významnost preference chuti potravin. Kategorie, která sportuje 2-3 týdně a 4x týdně a více oproti kategorii nespportuji a sportuji nepravidelně, dbá více na zdravý životní styl. Jí o něco více zeleniny a ovoce, dodržuje optimální pitný režim, jí méně často "fastfoodová" jídla a má kladný vztah k biopotravinám a farmářským výrobkům. Prokázána

slabá míra závislosti byla také u preference výživové a zdravotní hledisko, které má pro sportovce větší váhu při nákupu potravin. Zajímavostí je vliv sportu na volbu spotřebního koše dle preference cena. Byla prokázána slabá závislost, kdy sportovně aktivní jedinci nepřipisují ceně takovou důležitost, jako jedinci s nižší četností sportu.

Druhým významným faktorem, který ovlivňuje výživu, je **pohlaví**. U pohlaví musíme brát na zřetel jisté odlišnosti, například fyziologickou stavbu těla, která může zkreslovat prokázanou závislost pitného režimu. V konečném důsledku ženy preferují zdravější životní styl než muži, konzumují více ovoce a zeleniny, a méně často “fastfoodová“ jídla a častěji nakupují bio potraviny. Oproti tomu překvapivě velké množství mužů zcela odmítlo biopotraviny a farmářské výrobky.

Pro faktor **vzdělání** byl prokázán statisticky významný vliv na volbu spotřebního koše dle preference cena. Především pro kategorii s nejvyšším dosaženým vzděláním má cena nižší význam.

Faktor **věk** a **sociální status** v zkoumaných hypotézách neprokázaly statisticky významný vliv. Preference napříč těmito kategoriemi jsou diferencovány.

Vybrané zdroje

FORET, Miroslav. Marketingový průzkum: poznáváme svoje zákazníky. 2., aktualiz. vyd. Brno: BizBooks, 2012, iv, 116 s. ISBN 9788026500384.

HILDA BÁRTOVÁ, Vladimír Bárta. Chování spotřebitele a výzkum trhu. Vyd. 2., přeprac. V Praze: Oeconomica, 2004. ISBN 8024507781

KÁBA, Bohumil a Libuše SVATOŠOVÁ. Statistické nástroje ekonomického výzkumu. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, 176 s. ISBN 9788073803599.

POKORNÝ, Jan a Jan PÁNEK. *Základy výživy a výživová politika*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola chemicko-technologická, 1996, s. 24-34. ISBN 80-7080-260-x.

ŠTIKOVÁ, Olga. Vývoj spotřeby potravin v uplynulých 20 letech: Ústav zemědělské ekonomiky a informací. In: Vývoj spotřeby potravin v uplynulých 20 letech [online]. 2014 [cit. 2015-02-16]. Dostupné z: <http://www.fzv.cz/levneji-uz-to-nejde/#more-1552>